

Ірина Жаркова
Лариса Мечник

Я досліджую світ

Робочий зошит

Частина 2

3
клас

До підручника
Т. Гільберг та ін.
за програмою О. Савченко

Схвалено для використання
у загальноосвітніх навчальних закладах

РОЗДІЛ 3. ЛЮДИНА ТА ЇЇ ЗДОРОВ'Я

ЯКУ БУДОВУ МАЄ НАШЕ ТІЛО

1. Заповни таблицю.

Органи тіла людини	
зовнішні	внутрішні

2. З'єднай лініями.

Органи, які виконують спільну роботу, — це...

організм.

Усі системи органів — це...

система органів.

Частини, з яких складається тіло, — це...

органи.

3. Запиши відповіді на запитання.

Який орган забезпечує злагоджену роботу всього організму людини? _____

Що станеться в організмі людини, якщо хоч один з органів працюватиме погано? _____

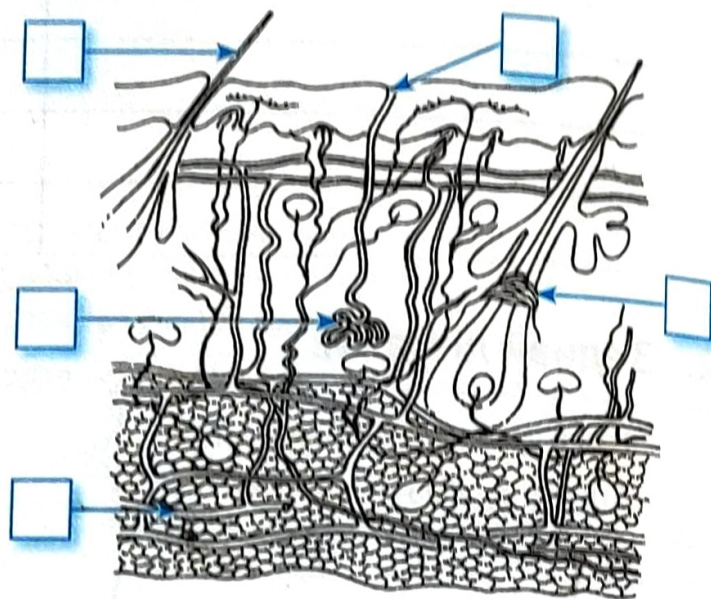
ЯКА РОЛЬ ШКІРИ В ОРГАНІЗМІ ЛЮДИНИ

1. Заповни схему.

Значення шкіри

2. Познач на малюнку будову шкіри людини.

- 1 Волосина.
- 2 Залога, що виділяє піт.
- 3 Залога, що виділяє жир.
- 4 Пóra.
- 5 Кровоносні судини.

3. З'єднай лініями.

Якщо невеличка рана, то потрібно...

Якщо забій, то потрібно...

Якщо опік, то потрібно...

Якщо обмороження, то потрібно...

полити уражене місце великою кількістю холодної води.

прикласти щось холодне.

промити, змастити навколо йодом чи зеленкою, заліпити пластирем.

обережно розтерти уражене місце та накласти зігріваючу пов'язку.

ЩО УТВОРЮЄ ОПОРНО-РУХОВУ СИСТЕМУ

1. Заповни схему.

Значення опорно-рухової системи

2. Допиши речення.

До кісток скелета кріпляться _____.
Вони приводять у рух _____. Скелет і м'язи утворюють _____.

3. Виконай завдання для роботи в парі (с. 18 у підручнику). Запиши результати дослідження та висновок.

Обхват м'яза руки над ліктем у стисненому стані дорівнює _____ см.

Обхват м'яза руки над ліктем у розслабленому стані дорівнює _____ см.

Висновок. _____

4. Склади і запиши поради «Як зміцнити м'язи».

1. Підпиши під малюнками, хто з дітей правильно вибрав місце для роботи, а хто — ні. Усно поясни, чому ти так вважаєш.

2. Прочитай і постав «+», якщо виконуєш написане.

- За столом сиджу прямо, трохи нахиливши голову.
- Руки тримаю на столі вільно, не спираюсь на них.
- Ноги ставлю всією ступнею на підлогу чи підставку.
- Відчувши втому, змінюю положення тіла.
- Стіл і стілець добираю до свого зросту.
- Під час ходьби тримаюсь прямо, не сутулюсь.
- Шкільне приладдя ношу в наплічнику на плечах.
- Сплю на ліжку з матрацом, що не прогинається.
- Щодня роблю ранкову гімнастику.
- Граю в рухливі ігри на свіжому повітрі.
- Допомагаю батькам виконувати хатню роботу.
- Старанно виконую фізкультхвилинки на уроках.

Запиши, скільки в тебе вийшло «+». _____

Проаналізуй, чи стежиш ти за своєю поставою. Якщо ні, то поміркуй, що потрібно виправити, і постарайся зробити це якнайшвидше.

3. Підпиши під малюнками, які правила збереження правильної постави порушили діти. Що ти можеш порадити дітям?

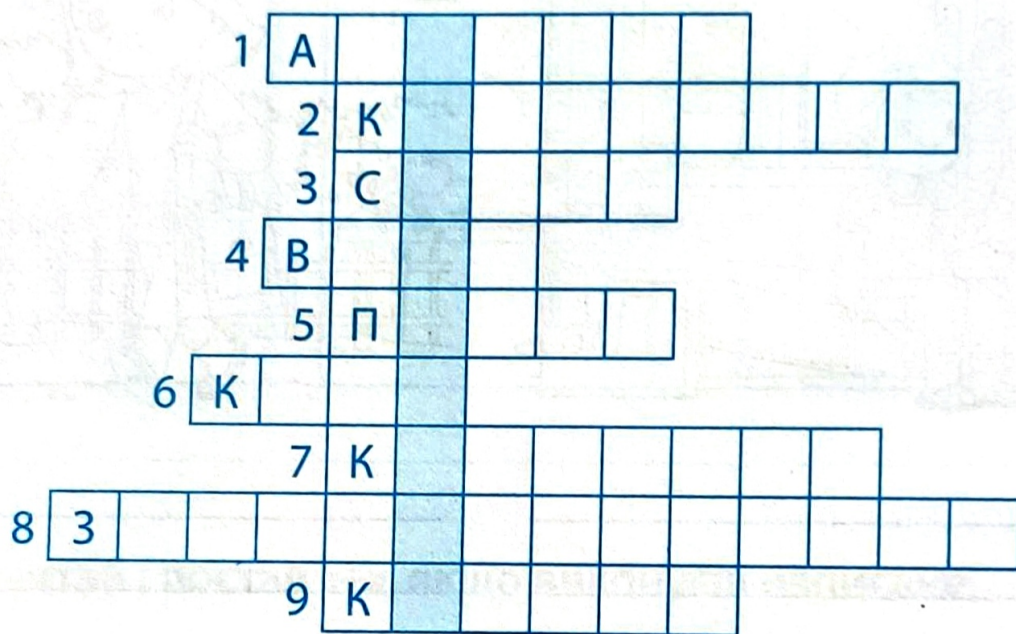

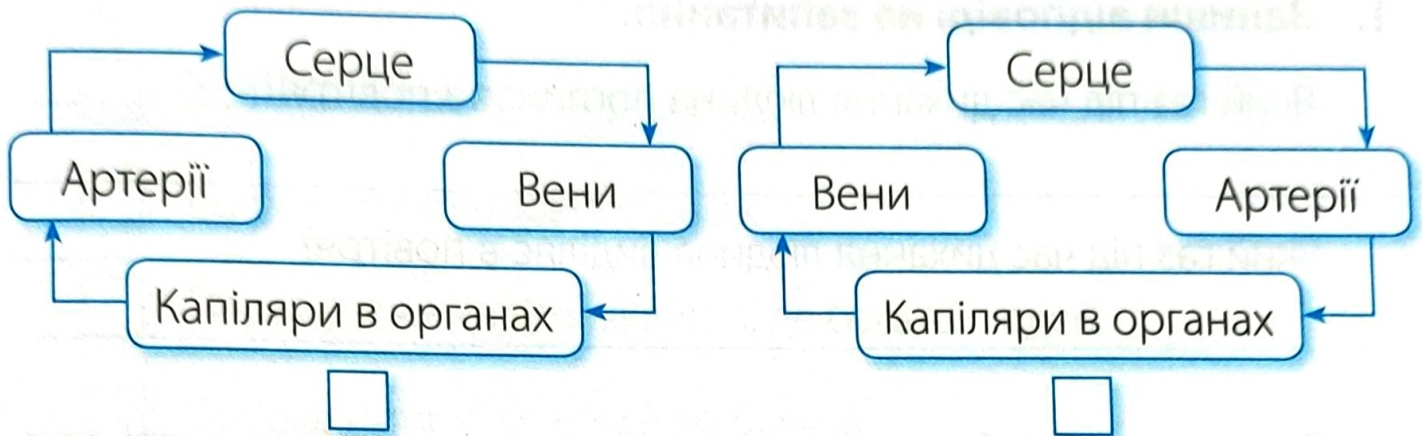

1. Розгадай кросворд. У виділеному стовпчику прочитай, що потрібно робити, щоб м'язи серця добре працювали. Склади поради, як це робити.

1. Велика судина, якою кров рухається від серця.
2. Рух крові в організмі.
3. Орган, завдяки якому рухається кров.
4. Велика судина, якою кров рухається до серця.
5. Рух стінок артерій, коли серце виштовхує в них кров.
6. Рідина, яка рухається органами кровообігу.
7. Найтонші судини, які пронизують усі органи.
8. Використання сонячних променів, води та повітря для зміцнення серця й організму.
9. Газ, який разом із кров'ю надходить до всіх органів.

2. Познач «+» схему, на якій правильно зображено рух крові в організмі людини.

3. Познач «+», що слід робити для зміцнення серця.

- Вести малорухомий спосіб життя.
- Займатися фізкультурою та спортом.
- Переїдати, споживати багато солодощів.
- Дотримуватися режиму дня.
- Гратися і гуляти на свіжому повітрі.
- Виконувати посильну домашню роботу.
- Загартовуватися.
- Увесь вільний час грати в комп'ютерні ігри.
- Грати в рухливі ігри.
- Вживати багато овочів і фруктів.
- Виконувати дуже важку роботу.
- Чергувати працю і відпочинок.

4. Запиши результати дослідження (с. 24 в підручнику) і висновок.

Пульс за 1 хв у сидячому положенні — _____ ударів.

Пульс за 1 хв після 20 присідань — _____ ударів.

Висновок. Більше ударів за 1 хвилину спостерігається _____

_____, тому що _____

ЯКІ ОРГАНИ УТВОРЮЮТЬ ДИХАЛЬНУ СИСТЕМУ

1. Запиши відповіді на запитання.

Який газ під час дихання людина поглинає з повітря? _____

Який газ під час дихання людина виділяє в повітря? _____

2. Пронумеруй назви органів дихання у послідовності проходження ними повітря.

1 Бронхи.

2 Трахея.

3 Носова порожнина.

4 Гортань.

5 Легені.

3. З'єднай лініями частини речень.

У носовій порожнині повітря...

кров забирає з повітря кисень, а віддає вуглекислий газ.

Через трахею та бронхи повітря надходить у...

кожного органа організму людини.

Коли свіже повітря заповнює легеневі пухирці,...

очищається від пилу та мікроорганізмів і зігрівається.

Кров переносить кисень до...

легені, які складаються з великої кількості пухирців.

4. Познач «+», що корисне для органів дихання.

- Прогулянки на свіжому повітрі.
- Вдихання повітря через рот.
- Вдихання тютюнового диму.
- Перебування в приміщенні, де багато людей.
- Вологе прибирання приміщення.
- Провітрювання приміщення.
- Вдихання повітря через ніс.
- Ігри на свіжому повітрі.
- Ігри та прогулянки поблизу автомобільних доріг.
- Сон у теплу пору року при відчиненій квартирці.
- Перебування в приміщенні, де є хвора людина, без захисної маски.

5. Запиши результати дослідження (дослід 2, с. 28 у підручнику) і висновок.

Кількість вдихів і видихів за 1 хв у спокійному стані: _____

Кількість вдихів і видихів за 1 хв після присідань: _____

Висновок. Дихання стало частішим _____

_____, тому що _____

ЯК ПЕРЕТРАВЛЮЄТЬСЯ ЇЖА

1. Допиши речення.

Харчуватися людині необхідно для того, щоб _____

Травлення — це _____

2. Пронумеруй назви органів травлення у послідовності проходження ними їжі.

Товстий кишечник

Стравохід

Ротова порожнина

Глотка

Тонкий кишечник

Шлунок

3. Запиши відповідь на запитання.

Яких правил потрібно дотримуватися, щоб травна система працювала справно? _____

4. З'єднай лініями частини речень.

У ротовій порожнині їжа...

шлунок, де вона частково перетравлюється шлунковим соком.

Через глотку і стравохід їжа надходить у...

розжовується зубами та перемішується язиком.

Із шлунка їжа надходить у...

поживні речовини всмоктуються в кров, яка розносить їх до органів.

Через стінки тонкого кишечника...

товстий кишечник і по прямій кишці виводяться назовні.

Неперетравлені рештки їжі надходять у...

тонкий кишечник, де вона остаточно перетравлюється.

5. Допиши речення.

Органами виділення в людини є _____.

Проходячи через нирки, кров залишає в них _____

_____, з яких утворюється _____.

Сеча збирається у сечовому міхурі, звідки _____.

1. Заповни схему.

Значення нервової системи

2. Прочитай і постав «+», якщо виконуєш написане.

- Граюся і відпочиваю на свіжому повітрі.
- Дотримуюсь режиму дня.
- Чергую працю та відпочинок.
- Граю в шахи та інші розвивальні ігри.
- Читаю книжки, вчу вірші напам'ять.
- На велосипеді, самокаті чи роликах катаюся в шлемі.
- Споживаю багато овочів і фруктів.
- Займаюся фізкультурою та спортом.
- Не маю шкідливих звичок.
- Дотримуюсь правил безпечної поведінки під час рухливих ігор.
- Проводжу за комп'ютером не більше 30 хвилин на день.
- Загартовую свій організм.

Запиши, скільки в тебе вийшло «+». _____

Проаналізуй, чи дотримуєшся ти порад щодо запобігання захворюванням органів нервової системи. Якщо ні, то поміркуй, що потрібно виправити, і постарайся зробити це якнайшвидше.

ЯКА РОЛЬ ОРГАНІВ ЧУТТЯ

1. Доповни речення в лівому стовпчику схеми назвами органів чуття. З'єднай лініями, як вони працюють.

Орган зору — це _____

Розпізнає смак їжі.

Орган слуху — це _____

Відчуває поверхню предметів, холод, біль, тепло, дотик.

Орган нюху — це _____

Розпізнає колір, форму та розміри предметів.

Орган смаку — це _____

Сприймає звуки.

Орган дотику — це _____

Сприймає запахи.

2. Познач «+», що шкодить органам чуття.

- Потрапляння сторонніх предметів.
- Дотримання правил особистої гігієни.
- Бруд і мікроби.
- Необережне поводження з гострими предметами.
- Робота за умови достатнього освітлення.
- Перевтома.
- Уникання сильних шумів.
- Застудні захворювання.
- Тривала робота за комп'ютером.
- Міцний сон, відпочинок на свіжому повітрі.

3. Підпиши під малюнками, які правила запобігання захворюванням органів чуття порушили діти. Що ти можеш порадити дітям?

ЧОМУ КОЖНИЙ З НАС НЕПОВТОРНІЙ

Пронумеруй послідовність вікових періодів росту та розвитку людини.

Юнацький вік

Підлітковий вік

Вік немовляти

Похилий вік

Зрілий вік

Дитинство

Познач «+», що ти вже вмієш робити.

Купувати продукти в магазині.

Застеляти ліжко.

Поливати кімнатні рослини.

Прибирати та складати на місце іграшки.

Прибирати за собою зі столу.

Мити посуд.

Користуватися столовими приборами.

Доглядати за домашнім улюбленцем.

Правильно чистити зуби.

Користуватися мобільним телефоном.

Чистити взуття.

Пришивати ґудзики.

Складати всі необхідні для школи речі в портфель.

Кататися на велосипеді.

Користуватися комп'ютером.

3. Заповни таблицю, описуючи себе та друга чи подругу. Усно визнач, за якими ознаками ви схожі, а за якими — відрізняєтеся.

Ознаки	Я	Друг / Подруга
Зріст		
Форма обличчя		
Колір волосся		
Пряме чи кучеряве волосся		
Колір очей		
Широкий чи вузький розріз очей		
Колір шкіри		
Улюблені ігри у вільний час		
Улюблені навчальні предмети		
Гуртки чи спортивні секції, які відвідуєш		

1. Прочитай і постав «+», якщо виконуєш написане.

- Дбаю, щоб тіло завжди було чистим.
- Кілька разів на день мию руки з милом.
- Двічі на день чищу зуби.
- Турбуюся, щоб одяг і взуття завжди були чистими.
- Загартовую свій організм.
- Не маю шкідливих звичок.
- Споживаю багато овочів і фруктів.
- Поводжуся безпечно вдома, у школі, на вулиці.
- Поєдную працю та відпочинок.
- Багато рухаюсь, гуляю на свіжому повітрі.
- Дотримуюсь розпорядку дня.
- Спілкуюся ввічливо, поведжуся доброзичливо.

Запиши, скільки в тебе вийшло «+». _____

Проаналізуй, чи завжди ти дотримуєшся правил здорового способу життя. Якщо ти не завжди дієш відповідно до цих правил, то поміркуй, що потрібно виправити, і постарайся зробити це якнайшвидше.

2. Доповни таблицю.

Корисні звички	Шкідливі звички
Мити руки перед їдою	Допізна дивитися телевізор

3. Познач «+» свої звички.

- Споживаю багато солодоців.
- Харчуюся нашвидкуруч.
- Гризу нігті, ручки чи олівці.
- Запиваю їжу солодкими напоями.
- Читаю під час споживання їжі.
- Слухаю музику в навушниках.
- Увесь вільний час граю в комп'ютерні ігри.
- Ношу наплічник на одному плечі.
- Переглядаю телепередачі лежачи.

Порахуй і запиши, скільки в тебе «+» у цій колонці.

- Вчасно лягаю спати.
- Роблю ранкову зарядку.
- Снідаю зранку.
- Зранку та ввечері чищу зуби.
- Мию руки перед споживанням їжі.
- Їм, добре пережовуючи їжу.
- Мию руки після відвідування туалету.
- Сиджу рівно за партою чи столом.
- Граюся й гуляю на свіжому повітрі.

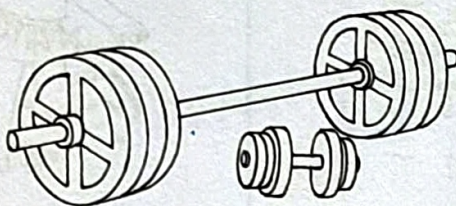
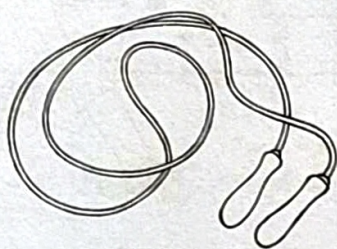
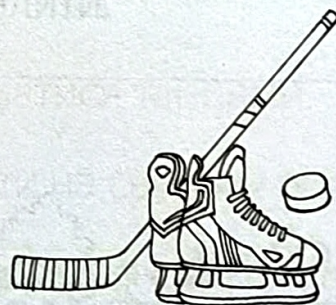
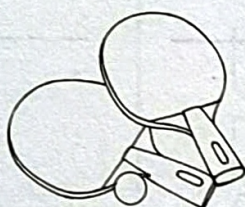
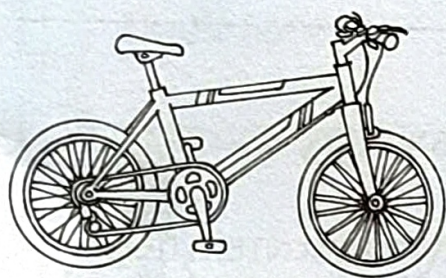
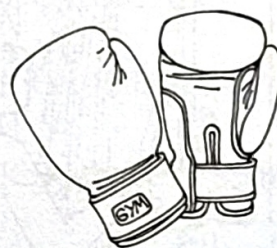
Порахуй і запиши, скільки в тебе «+» у цій колонці.

Якщо кількість «+» у першій колонці більша, ніж у другій, то в тебе переважають шкідливі звички. Вони можуть зашкодити твоєму здоров'ю й успішному навчанню.

Поміркуй, що тобі потрібно робити, щоб позбутися шкідливих звичок.

ЯК ЗМІЦНЮВАТИ СВОЄ ЗДОРОВ'Я

1. Підпиши, яким видам спорту відповідають зображені спортивні знаряддя.

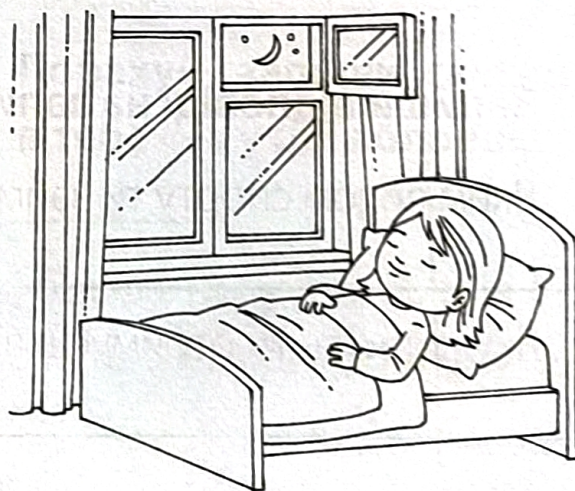
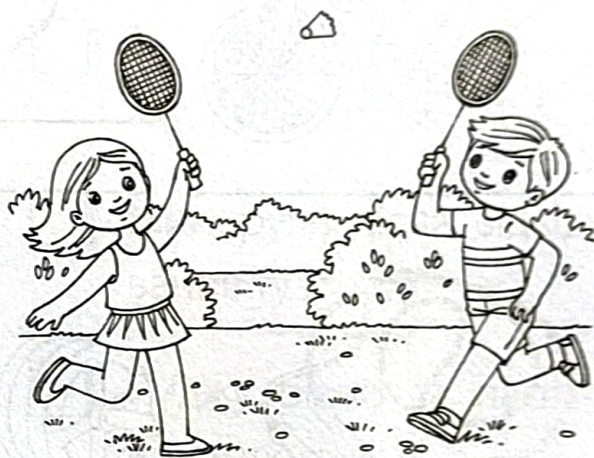
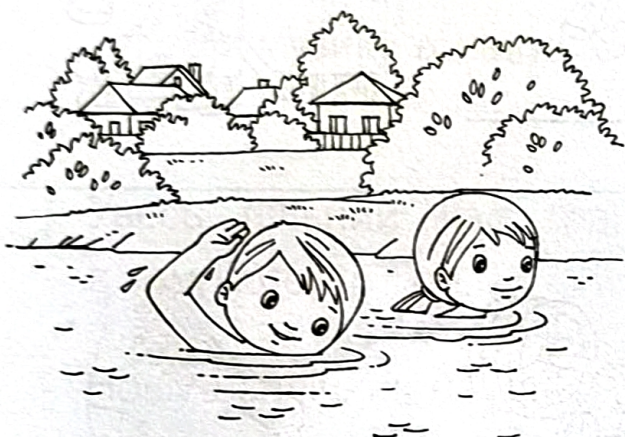
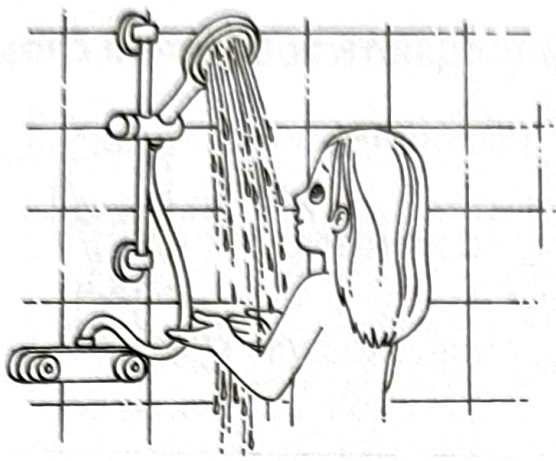

2. Запиши відповіді на запитання.

Яким видом спорту ти займаєшся? _____

Яку користь ти отримуєш від занять цим видом спорту? _____

3. Підпиши зображені процедури загартовування.

1. Познач «+» заняття, яким ти надаєш перевагу після навчання.

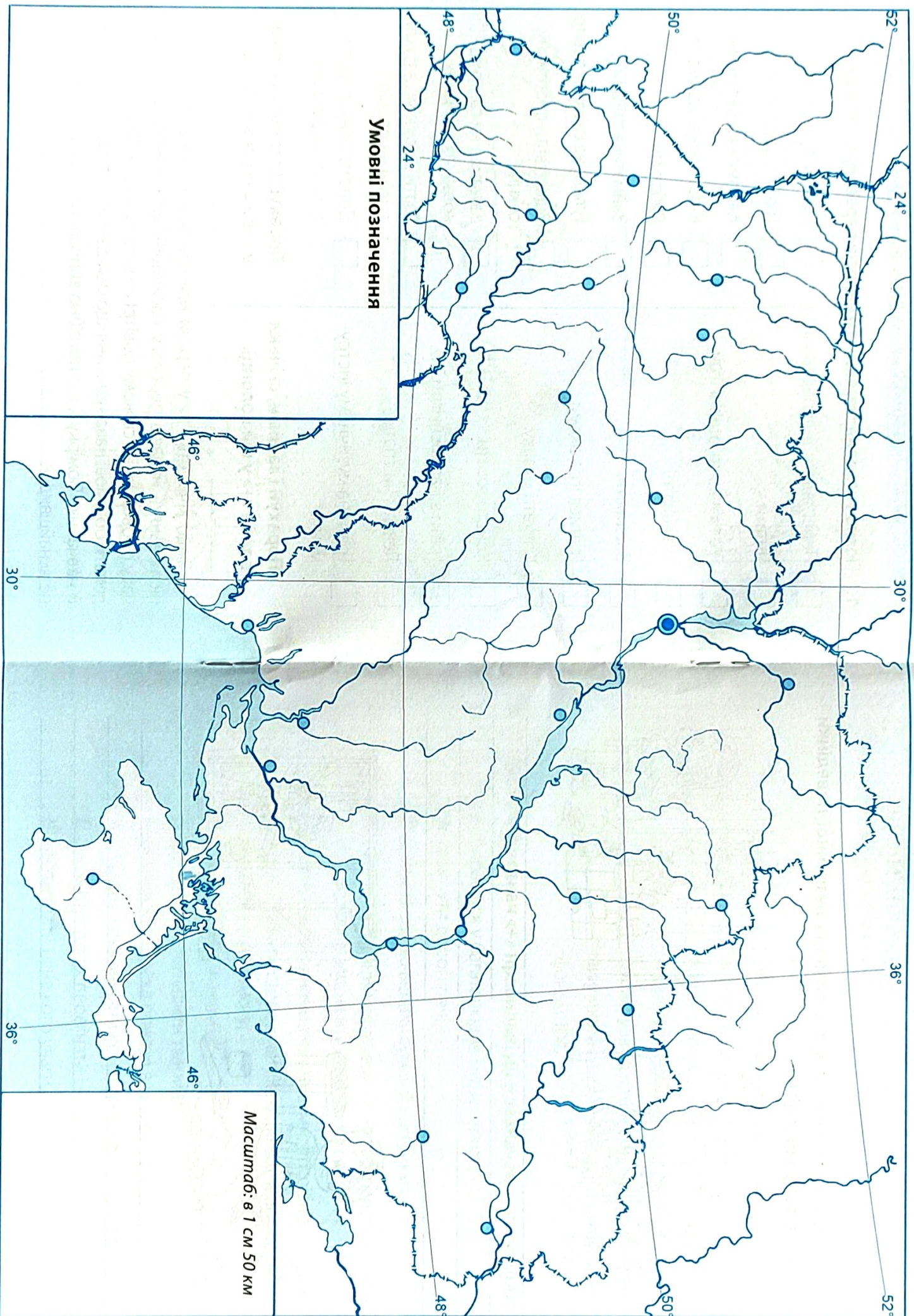
- Переглядати телепередачі.
- Читати.
- Грати в комп'ютерні ігри.
- Малювати.
- Вишивати.
- Гратися іграшками.
- Слухати музику.
- Конструювати.
- Грати в настільні ігри.
- Лежати чи спати.
- Грати на музичному інструменті.

Порахуй і запиши, скільки в тебе «+» у цій колонці.

- Грати у футбол.
- Грати в бадмінтон.
- Кататися на велосипеді.
- Кататися на роликах.
- Рибалити.
- Займатися танцями.
- Гуляти на свіжому повітрі.
- Відвідувати спортивну секцію.
- Кататися на санках, ковзанах чи лижах.
- Грати з друзями в рухливі ігри на подвір'ї.
- Допомогати по господарству дорослим.

Порахуй і запиши, скільки в тебе «+» у цій колонці.

Якщо кількість «+» у першій колонці більша, ніж у другій, то ти після занять надаєш перевагу пасивному відпочинку, недостатньо часу проводиш на свіжому повітрі й мало рухаєшся. Тобі важко буде долати розумові навантаження, що може зашкодити твоєму здоров'ю й навчанню. Поміркуй, що потрібно виправити, і постарайся зробити це якнайшвидше.

Умовні позначення

Масштаб: 6 1 см 50 км

ЯК ДОТРИМУВАТИСЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ В ШКОЛІ, У ПОБУТІ, ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ

1. Запиши під малюнками, які правила безпечної поведінки вдома порушили діти.

2. Допиши правила поведінки, коли відчувається запах газу, словами «не можна» або «потрібно».

- _____ перекрыти газові крани.
- _____ користуватися відкритим вогнем.
- _____ вмикати й вимикати освітлення.
- _____ відчиняти вікна.
- _____ вийти з приміщення.
- _____ користуватися електроприладами.
- _____ користуватися телефоном у приміщенні.
- _____ викликати аварійну газову службу за телефоном 104.

3. Вибери й познач «+» правильні дії в зазначених ситуаціях.

1. Коли збираєшся у багатолюдне місце, потрібно:

- А** одягнути дорогі речі;
- Б** взяти із собою велику сумку й наплічник;
- В** одягнути зручний одяг і взуття, застібнути всі гудзики й блискавки, заправити шнурки в черевики.

2. Коли зустрівся з тваринами-безхатками, потрібно:

- А** не виказувати страху, не тікати, якщо тварина напала, кликати на допомогу;
- Б** дразнити та зачіпати їх;
- В** намагатися погладити тварин;

3. Коли виникла небезпека пожежі в школі, потрібно:

- А** слухати й виконувати команди вчителя / вчительки;
- Б** намагатися всіх перегнати і випередити;
- В** не звертати ні на кого уваги, нікому не допомагати.

1. Прочитай і постав «+», якщо виконуєш написане.

- Споживаю різноманітні продукти.
- Їжу приймаю 4–5 разів на день в один і той самий час.
- Їм не поспішаючи, ретельно пережовую їжу.
- Вранці обов'язково снідаю.
- Не переїдаю.
- Вечеряю не пізніше, ніж за 2 години до сну.
- Перед споживанням їжі ретельно мию руки з милом.
- Під час їди не відволікаюся на сторонні справи.
- Не споживаю багато солодоців і борошняних виробів, смаженої, копченої, солоної та гострої їжі.
- Їм багато овочів і фруктів.
- Після споживання їжі полощу зуби теплою водою.
- Двічі на день чищу зуби.

Запиши, скільки в тебе вийшло «+». _____

Проаналізуй, чи завжди ти дотримуєшся правил здорового харчування. Якщо ти не завжди дієш відповідно до цих правил, то поміркуй, що потрібно виправити, і постарайся зробити це якнайшвидше.

2. Заповни таблицю.

Назва української національної страви	Перелік продуктів, з яких її готують

3. Запиши 12 пісних страв, які в твоїй родині готують на Святвечір напередодні Різдва.

1. Кутя.

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

12. _____

4. Зафарбуй кружечки в зелений колір, якщо їжа корисна для організму дитини, а в червоний — якщо ні. Познач «+» у квадратиках назву їжі, яку ти зазвичай споживаєш.

молоко, сметана

чипси, сухарики

тістечка, торти

вівсяна каша

гречана каша

копчена ковбаса

м'ясні страви

фруктові соки

овочі та фрукти

рибні страви

шоколад, цукерки

кефір, йогурт

солодкі напої

копчена риба

сир, масло

яйця

Запиши, скільки в тебе вийшло «+» біля зелених кружечків _____, і скільки — біля червоних _____.

Зроби висновок про те, чи правильно ти харчуєшся. Поясни, чому ти так вважаєш.

1. Заповни таблицю.

Продукти харчування	
рослинного походження	тваринного походження

2. З'єднай лініями.

Білки, які є основним «будівельним» матеріалом організму, містяться в...

вершковому маслі, салі, сметані, олії, горіхах, арахісі.

Вуглеводи, які є основним постачальником енергії для організму, містяться в...

м'ясі, рибі, яйцях, молоці, квасолі, сирі.

Жири, які забезпечують організм необхідною для руху енергією, містяться в...

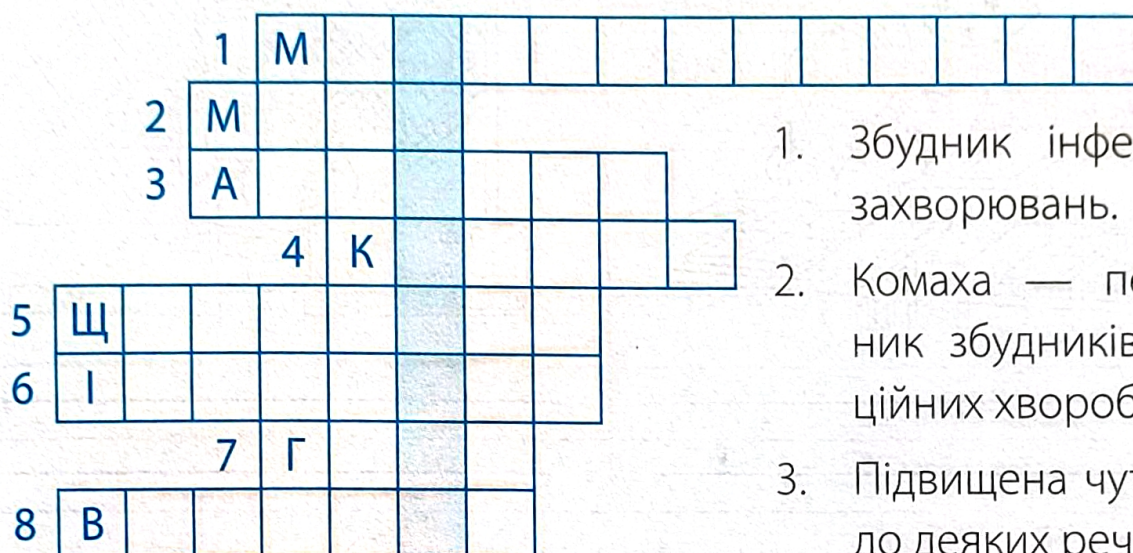
овочах і фруктах.

Вітаміни, які потрібні для збереження і зміцнення здоров'я організму, містяться в...

хлібі, картоплі, макаронах, крупах, солодоцях.

ЧИ МОЖЕ ЇЖА СТАТИ ПРИЧИНОЮ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ

1. Розгадай кросворд. У виділеному стовпчику прочитай зашифроване слово та запиши його значення.

1. Збудник інфекційних захворювань.

2. Комаха — переносник збудників інфекційних хвороб.

3. Підвищена чутливість до деяких речовин.

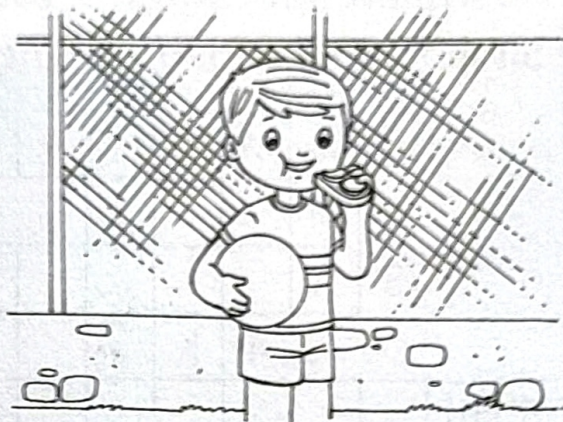
4. Одна з ознак інфекційної хвороби, під час якої мікроорганізми передаються від хворої людини до здорової.
5. Ефективний метод профілактики інфекційних захворювань.
6. Несприятливість організму до інфекційного захворювання, яка виробляється внаслідок щеплення.
7. Одне з найпоширеніших інфекційних захворювань.
8. Речовина, яку вводять в організм під час щеплення.

2. Запиши відповідь на запитання.

Як найчастіше поширюються збудники інфекційних захворювань?

3. Підпиши під малюнками, які правила запобігання інфекційним захворюванням порушили діти.

ЩО ВПЛИВАЄ НА НАШ ВИБІР

1. Заповни таблицю.

Витрати моєї сім'ї:	
необхідні, без яких не можна обійтися	бажані, які хочеться придбати, але можна обійтися

2. Обери два продукти харчування та намалюй для одного з них рекламу, а для іншого — антирекламу.

3. Прочитай і постав «+», якщо в твоїй родині виконують написане.

- Не купують продукти у місцях не призначених для їхнього продажу.
- Перевіряють, чи не пошкоджене пакування продукту.
- Перевіряють термін зберігання продукту.
- Звертають увагу на складники, з яких вироблений продукт.
- Звертають увагу на зовнішній вигляд і запах продукту.
- Обирають продукти, які не містять консервантів та інших шкідливих для здоров'я речовин.
- Не купують продукти, термін зберігання яких закінчується.
- Ідуть у магазин зі списком необхідних продуктів.
- Надають перевагу якості продукту, а не яскравій етикетці та його бренду.
- Не купують продуктів, на яких немає інформації про їх склад, дату виготовлення та термін зберігання.
- Не купують солодку газовану воду, чипси, сухарики.
- Купуючи продукти, не піддаються «ефекту емоційності», який застосовують у магазині рекламодавці.

Запиши, скільки в тебе вийшло «+». _____

Проаналізуй, чи дотримуються в твоїй родині порад щодо захисту від вживання небезпечних продуктів. Поміркуй разом із дорослими, що потрібно виправити, і постарайтеся зробити це якнайшвидше.

РОЗДІЛ 4. ЗЕМЛЯ — НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ

ХТО ТАКІ ЗЕМЛЯНИ

1. Запиши відповіді на запитання.

Чим відрізняються між собою жителі Землі? _____

Що об'єднує всіх жителів Землі? _____

2. Досліді, які предмети у вашому домі вироблені в інших країнах, і заповни таблицю.

Назва речі, яка є в тебе вдома	Країна-виробник

3. Допиши правила доброзичливого й терпимого ставлення до людей різних народів словами «не можна» або «потрібно».

- _____ вміти домовлятися.
- _____ сприймати людей такими, якими вони є.
- _____ руйнувати створене іншими.
- _____ ображати інших.
- _____ поважати думки та почуття інших людей.
- _____ вивчати культуру й традиції інших народів.
- _____ залишатися собою за будь-яких обставин.
- _____ намагатися змінити в інших те, що тобі не подобається.
- _____ висміювати культуру, звичаї та спосіб життя інших людей.

4. Допиши речення.

Народи світу співпрацюють для того, щоб вирішувати такі спільні завдання: _____

ІЗ ЧОГО ВСЕ ПОЧИНАЛОСЯ

1. Розгадай кросворд. У виділеному стовпчику прочитай назву одного з перших знарядь праці, яке виготовили давні люди.

1. Найбільше природне джерело світла і тепла.

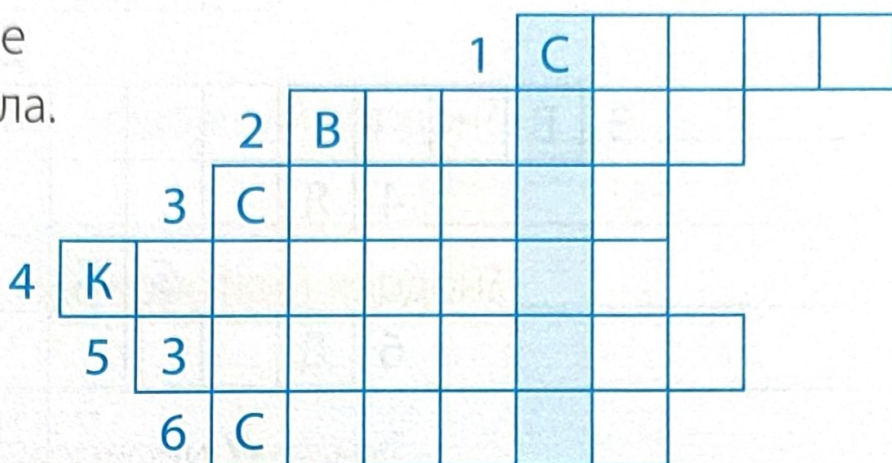
2. Горіння, завдяки якому давні люди навчилися готувати їжу й зігріватися в холодні періоди.

3. Тварина, яку першою приручила людина.

4. Давня людина, яка в пошуках їжі для тварин переходила степами й луками з одного місця на інше.

5. Давня людина, яка займалася обробіткою землі та вирощуванням культурних рослин.

6. Давня людина, яка займалася випасанням худоби.

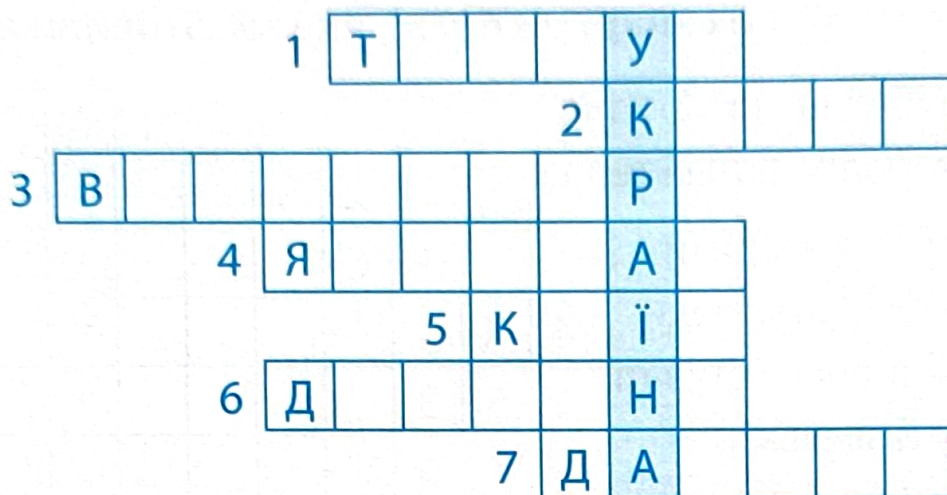

2. Заповни таблицю.

У моєму рідному краї

вирощують такі культурні рослини:	розводять таких свійських тварин:
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----

1. Розгадай кросворд «Україна».

1. Знак, покладений в основу Малого Державного Герба України.
2. Правитель, який стояв на чолі держави Київська Русь.
3. Ім'я київського князя, якому на пагорбі над Дніпром встановлено пам'ятник.
4. Ім'я київського князя, який заснував першу в державі бібліотеку.
5. Місто — центр держави Київська Русь.
6. Військо київських князів.
7. Податок, який збирає з людей князь зі своїм військом.

2. Відшукай інформацію та запиши відповіді на запитання.

Якому князю і королю зведено пам'ятник у Львові? _____

Чиї портрети зображені на даних паперових купюрах?

1 гривня — _____

2 гривні — _____

Які вулиці та майдани у твоєму місті / селі названі на честь видатних історичних постатей України? _____

ЯК ЗНАЙТИ УКРАЇНУ НА КАРТІ СВІТУ

1. На контурній карті України (с. 24 – 25 у робочому зошиті), виконай завдання (с. 115 у підручнику). Запиши відповіді на запитання.

З якою країною Україна має найдовший кордон? _____

З якими країнами Україна має короткий кордон? _____

Якими морями проходять кордони України? _____

2. Познач «+» правильні твердження.

- Україна — європейська країна.
- Україна розташована в Європі та Азії.
- Україна — одна з найбільших за розмірами країн світу.
- Кордони України проходять лише суходолом.
- Сусідом України є Польща.
- Сусідом України є Франція.
- На території України немає гір.
- Річка Дніпро поєднує Україну з Росією та Білоруссю.
- Наша країна має багато країн-сусідів.
- До складу України входять 14 областей та Автономна Республіка Крим.
- Україна має вигідне розташування в центрі Європи.

ХТО Є ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ

1. Прочитай в лівому стовпчику риси характеру українців. Укажи лініями, які прислів'я ілюструють кожен з них.

Майстри
на всі руки

Праця чоловіка годує,
а лінь марнує.

Працьовиті

Ремесло на плечах не висить,
хліба не просить, а хліб дає.

Миролюбні

Чим хата багата,
тим гостям і рада.

Гостинні

Добре там живеться,
де гуртом сіється і жнеться.

Дружні

Нехай буде гречка,
аби не суперечка.

Чесні

Зароблена копійка краща
за крадений карбованець.

2. Запиши відповідь на запитання.

Які обов'язки має кожен громадянин України? _____

ЧОМУ ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ Є ВАЖЛИВИМ АТРИБУТОМ ДЕРЖАВИ

1. З'єднай лініями.

Державний Герб
України — це...

стяг із двох рівних
за величиною горизон-
тальних смуг синього
і жовтого кольорів.

Державний Гімн
України — це...

золотий тризуб
на синьому тлі.

Державний Прапор
України — це...

перший куплет
та приспів пісні
«Ще не вмерла України
і слава, і воля...».

2. Познач «+» правильні твердження.

- Коли виконують Державний Гімн, потрібно стояти.
- Коли вносять чи виносять Державний Прапор, потрібно встати.
- Коли виконують Державний Гімн, потрібно плескати в долоні.
- Державний Гімн України — це пісня «Ой у лузі червона калина...».
- Урочисті збори загальнодержавного значення розпочинаються і завершуються виконанням Державного Гімну України.
- До прапора виявляють пошану, схиляючи голову чи вклоняючись, а часом і стають на одне коліно.
- До державних символів потрібно ставитися шанобливо.

ЗА ЩО МИ ЛЮБИМО НАШ РІДНИЙ КРАЙ

1. Користуючись різними джерелами інформації, підготуй і запиши повідомлення про свій рідний край за поданим планом.

Назва міста/ села. _____

Походження назви міста/ села. _____

Скільки людей проживає в місті/ селі. _____

Які заклади культури є в місті/ селі. _____

Назва головної вулиці міста/ села. _____

Назва вулиці, на якій ти живеш. _____

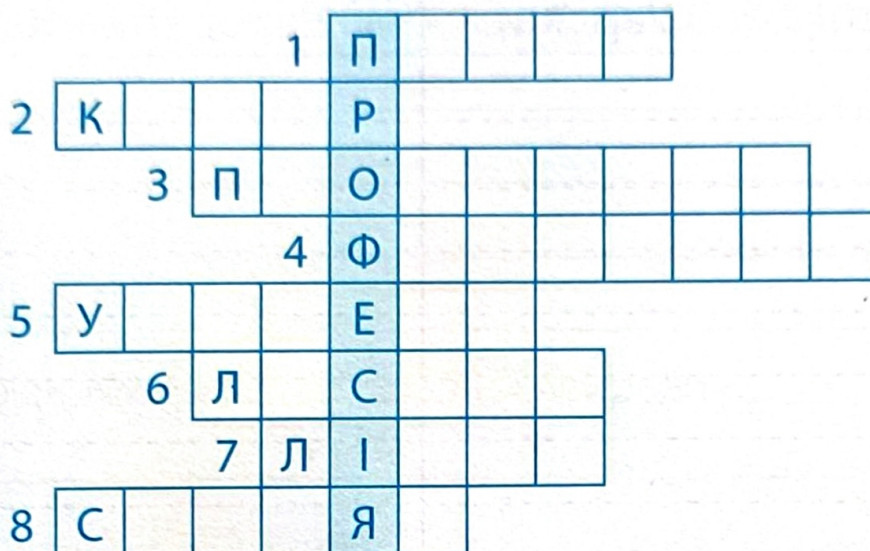
Який громадський транспорт є в місті/ селі. _____

Які підприємства є в місті/ селі. _____

Які куточки твого міста/ села тобі подобаються. _____

ДЕ ПРАЦЮЮТЬ НАШІ ЗЕМЛЯКИ

1. Розгадай кросворд «Професія».

1. Людина, яка керує літаком.
2. Фахівець, який готує їжу для інших людей.
3. Людина, яка здійснює продаж товарів.
4. Людина, яка створює фотографії за допомогою фотокамери.
5. Фахівець, який навчає інших людей.
6. Людина, яка доглядає за лісом, охороняє його.
7. Фахівець, який обстежує й лікує людей.
8. Спеціаліст, який займається обробкою дерева та виготовленням виробів з нього.

2. Доповни таблицю.

Професії людей, які:

виробляють товари	надають послуги
Пекар,	Перукар,
-----	-----
-----	-----
-----	-----
-----	-----

1. Заповни таблицю, використовуючи довідку.

Державні свята України	Народні свята України

Довідка: Новий рік, Великий Спас, День Конституції України, День святого Миколая, Різдво Христове, День матері, День захисника України, Водохреща, Івана Купала, Святвечір, Великдень, Масниця, День Незалежності України, День праці, Вербна неділя, Трійця, День Перемоги, Міжнародний жіночий день, Стрітення, Щедрий вечір.

2. Запиши повідомлення про свято України, яке відзначають у вашій родині, за поданим планом.

Назва свята, до якої групи належить. _____

Коли і де відзначають свято. _____

Звичаї та традиції під час святкування. _____

ЧИМ СЛАВИТЬСЯ НАШ РІДНИЙ КРАЙ

1. Допиши речення.

У моєму рідному краї є такі пам'ятки історії, архітектури й культури:

У моєму рідному краї є такі пам'ятки природи : _____

2. Користуючись різними джерелами інформації, підготуй і запиши повідомлення про видатну людину свого краю (на вибір) за поданим планом.

Прізвище, ім'я та по батькові. _____

Коли і де народився / народилася. _____

Де працював / працювала. _____

Чим прославив / прославила свій рідний край. _____

Чим прославив / прославила свою країну. _____

Чим прославив / прославила свою країну. _____

Чим прославив / прославила свою країну. _____

1. Познач «+» сучасні народні ремесла, розвинуті у твоєму рідному краї.

Гончарство.

Писанкарство.

Різьблення по дереву.

Ткацтво та килимарство.

Плетіння з лози.

Ковальство.

Вишивка.

Гутництво.

2. Користуючись різними джерелами інформації, підготуй і запиши повідомлення про одне із сучасних народних ремесел рідного краю (на вибір) за поданим планом.

Назва народного ремесла. _____

Чим займаються народні майстри? _____

Які вироби виготовляють? _____

Які матеріали використовують? _____

Якими інструментами та пристроями користуються для виготовлення виробів? _____

РОЗДІЛ 3. ЛЮДИНА ТА ЇЇ ЗДОРОВ'Я	3
Яку будову має наше тіло.....	3
Яка роль шкіри в організмі людини.....	4
Що утворює опорно-рухову систему.....	5
Як ми пересуваємося.....	6
Яке значення має кровоносна система.....	8
Які органи утворюють дихальну систему.....	10
Як перетравлюється їжа.....	12
Що таке нервова система.....	14
Яка роль органів чуття.....	15
Чому кожний з нас неповторний.....	17
Яка ціна здоров'я.....	19
Як зміцнювати своє здоров'я.....	21
Чому важливо поєднувати працю і відпочинок.....	23
<i>Контурна карта України</i>	24
Як дотримуватися правил безпеки в школі, у побуті, громадських місцях.....	26
Як харчування впливає на здоров'я людини.....	28
Чим корисна їжа.....	30
Чи може їжа стати причиною інфекційних хвороб.....	31
Що впливає на наш вибір.....	33
РОЗДІЛ 4. ЗЕМЛЯ — НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ	35
Хто такі земляни.....	35
Із чого все починалося.....	37
Хто вони — творці української держави.....	38
Як знайти Україну на карті світу.....	39
Хто є громадянами України.....	40
Чому державні символи є важливим атрибутом держави.....	41
За що ми любимо наш рідний край.....	42
Де працюють наші земляки.....	43
Чого нас навчають свята.....	44
Чим славиться наш рідний край.....	45
Чим славетна Україна.....	46

ВІДПОВІДІ ДО КРОСВОРДІВ

- с. 8 1. Артерія. 2. Кровообіг. 3. Серце. 4. Вена. 5. Пульс. 6. Кров. 7. Капіляри. 8. Загартовування. 9. Кисень.
- с. 31 1. Мікроорганізм. 2. Муха. 3. Алергія. 4. Кашель. 5. Щеплення. 6. Імунітет. 7. Грип. 8. Вакцина.
- с. 37 1. Сонце. 2. Вогонь. 3. Собака. 4. Кочівник. 5. Землероб. 6. Скотар.
- с. 38 1. Триzub. 2. Князь. 3. Володимир. 4. Ярослав. 5. Київ. 6. Дружина. 7. Данина.
- с. 43 1. Пілот. 2. Кухар. 3. Продавець. 4. Фотограф. 5. Учитель. 6. Лісник. 7. Лікар. 8. Столяр.